

Klankvaardigheid

voor Eerste Opvang Nieuwkomers Primair Onderwijs

leerlijn, programma

René de Vos

coördinator Op Maat traject Klankvaardigheid en Mondelinge Grammatica
augustus 2011

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Doelen en Toetsen	4
	2.1 tussendoelen en toetsen	4
	2.2 einddoelen en toetsen	4
3	Leerlijn Klankvaardigheid	5
4	Programma Klankvaardigheid en Lezen C1, C2, C3, C4	
	6	
	4.1 C1	6
	4.2 C2	7
	4.3 C3	8
	4.4 C4	9
5	Didactische handreikingen	10

1 Inleiding

Het onderdeel klankvaardigheid valt uiteen in twee onderdelen: het aanleren van de klanken en de tekens en het inoefenen en productief maken van de klanken. Het onderdeel aanleren van de klanken en de tekens vindt plaats in de lessen Technisch Lezen en het inoefenen van de klankarticulatie in de lessen Technisch Lezen en Mondeling Nederlands.

Voor het onderdeel Klankvaardigheid wordt een onderscheid gemaakt tussen onderbouw leerlingen (leeftijdsgroep 3 en 4) en bovenbouw leerlingen (leeftijdsgroep 5 t/m 8).

Voor het aanleren van de klanken en de tekens wordt gebruik gemaakt van:

- onderbouwleerlingen
 - Veilig Leren Lezen
 - Zien is Snappen
- bovenbouwleerlingen
 - Veilig Leren lezen
 - Zien is Snappen

Voor het oefenen van de leerstof wordt voor beide groepen leerlingen gebruik gemaakt van

- Klankie

Naast deze materialen kunnen andere lesmaterialen die op scholen aanwezig zijn, worden ingezet.

Omdat het klankvaardig maken van leerlingen voor het grootste deel een onderdeel is van het programma Lezen, is de leerlijn klankvaardigheid geplaatst in het programma Lezen en is dit laatste uitgewerkt voor het eerste jaar onderwijs voor nieuwkomers.

Bij de inrichting van de leerlijn voor klankvaardigheid en het bijbehorende lesprogramma Lezen is uitgegaan van 4 periodes van 10 weken, gelijk aan het programma Mondeling Nederlands – nieuw, gelijkstaand aan een jaar onderwijs voor de Eerste Opvang Nieuwkomers.

Omdat leerlingen gewoonlijk het hele jaar door instromen en midden in een cursus Mondeling Nederlands starten, terwijl zij wel vaak starten aan het begin van het leesprogramma, lopen de cursussen voor Mondeling Nederlands en Lezen niet altijd gelijk op voor alle leerlingen.

Het gegeven lesprogramma is een raamwerk. Afhankelijk van de leerlingen en de samenstelling van de groep, zullen op onderdelen en in tempo aanpassingen moeten worden gedaan.

De didactiek van Zien is Snappen wordt voor de onderbouwleerlingen doorlopend gebruikt, maar voor de bovenbouwleerlingen slechts in de eerste vier weken en dan vooral voor het aanleren van de klanken en tekens.

2 Doelen en Toetsen

2.1 Tussendoelen en toetsen

Na 10 weken, eind C1 Lezen, kunnen de leerlingen

Onderdeel		Toetsen
Onderbouwleerlingen	bovenbouwleerlingen	
gelijke paren medeklinkers klinkers onderscheiden	gelijke paren medeklinkers klinkers klankdistributie onderscheiden	Cito-TAK toets onderdeel klankonderscheiding
mkm woorden klankzuiver articuleren	mkm, mmkm, mkmm woorden klankzuiver articuleren	Cito-TAK toets onderdeel klankarticulatie

2.2 Einddoelen en toetsen

Na 20 weken, eind C2 Lezen, kunnen de leerlingen

Onderdeel		Toetsen
Onderbouwleerlingen	bovenbouwleerlingen	
gelijke paren medeklinkers klinkers onderscheiden klankdistributie onderscheiden	gelijke paren medeklinkers klinkers klankdistributie onderscheiden	Cito-TAK toets onderdeel klankonderscheiding
mkm, mmkm, mkmm woorden klankzuiver articuleren	mkm, mmkm, mkmm woorden klankzuiver articuleren	Cito-TAK toets onderdeel klankarticulatie

3 Leerlijn Klankvaardigheid

Cursus	onderdeel	
	onderbouw	bovenbouw
1	klank letter koppeling klankherkenning klankarticulatie	klank letter koppeling klankherkenning klankarticulatie
2	klank letter koppeling klankherkenning klankarticulatie	klankherkenning klankarticulatie
3	klankherkenning klankarticulatie	klankherkenning klankarticulatie
4	klankherkenning klankarticulatie	klankherkenning klankarticulatie

4 Programma Klankvaardigheid en Lezen C1, C2, C3, C4

4.1 C1

week	klankvaardigheid lesonderdelen		materiaal
	onderbouw	bovenbouw	
1	kern 1	kern 1, verkort alle klinkers en medeklinkers	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Zien is Snappen blz.148 t/m 163 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
2	kern 1	kern 2, verkort alle klinkers en medeklinkers	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Zien is Snappen blz.148 t/m 163 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
3	kern 1	kern 3, verkort alle klinkers en medeklinkers	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
4	kern 2	kern 4, verkort alle klinkers en medeklinkers	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Zien is Snappen blz.148 t/m 163 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
5	kern 2	kern 5, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
6	kern 2	kern 5, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
7	kern 3	kern 6, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
8	kern 3	kern 6, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
9	kern 3	kern 7, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
10	herhaling	kern 7, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening

4.2 C2

week	klankvaardigheid lesonderdelen		materiaal
	onderbouw	bovenbouw	
1	kern 4	kern 8, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
2	kern 4	kern 9, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
3	kern 4	kern 10, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
4	kern 5	kern 10, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
5	kern 5	kern 11, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
6	kern 5	kern 11, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
7	kern 6	kern 12, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
8	kern 6	kern 12, verkort	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
9	kern 6	herhaling, aviboekjes	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening
10	herhaling	herhaling, aviboekjes	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob, bb: Klankie ob, bb: MN-nieuw: klankoefening

4.3 C3

week	klankvaardigheid lesonderdelen		materiaal
	onderbouw	bovenbouw	
1	kern 7	Prisma Lezen C3	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
2	kern 7	Prisma Lezen C3	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
3	kern 7	Prisma Lezen C3	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
4	kern 8	Prisma Lezen C3	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
5	kern 8	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
6	kern 8	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
7	kern 9	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
8	kern 9	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
9	kern 9	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie
10	herhaling	Prisma Lezen C3	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C3 ob, bb: Klankie

4.4 C4

week	klankvaardigheid lesonderdelen		materiaal
	onderbouw	bovenbouw	
1	kern 10	Prisma Lezen C4	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
2	kern 10	Prisma Lezen C4	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
3	kern 10	Prisma Lezen C4	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
4	kern 11	Prisma Lezen C4	ob: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 bb: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
5	kern 11	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
6	kern 11	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
7	kern 12	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
8	kern 12	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
9	kern 12	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie
10	herhaling	Prisma Lezen C4	ob, bb: Veilig Leren Lezen ob: Zien is Snappen blz.148 t/m 167 ob: Prisma Lezen C4 ob, bb: Klankie

5 Didactische handreikingen

Werkvormen

- kring aanvankelijk lezen
- oefeningen met de webbased Leerkracht Assistent van Veilig Leren Lezen
- zelfstandig oefenen computerprogramma Leescircus en/of Veilig Leren lezen
- technisch lezen bovenbouwleerlingen
- klankoefeningen van Mondeling Nederlands - nieuw
- zelfstandig oefenen met Klankie
- klankversjes
- spelletjes herkenning klanken